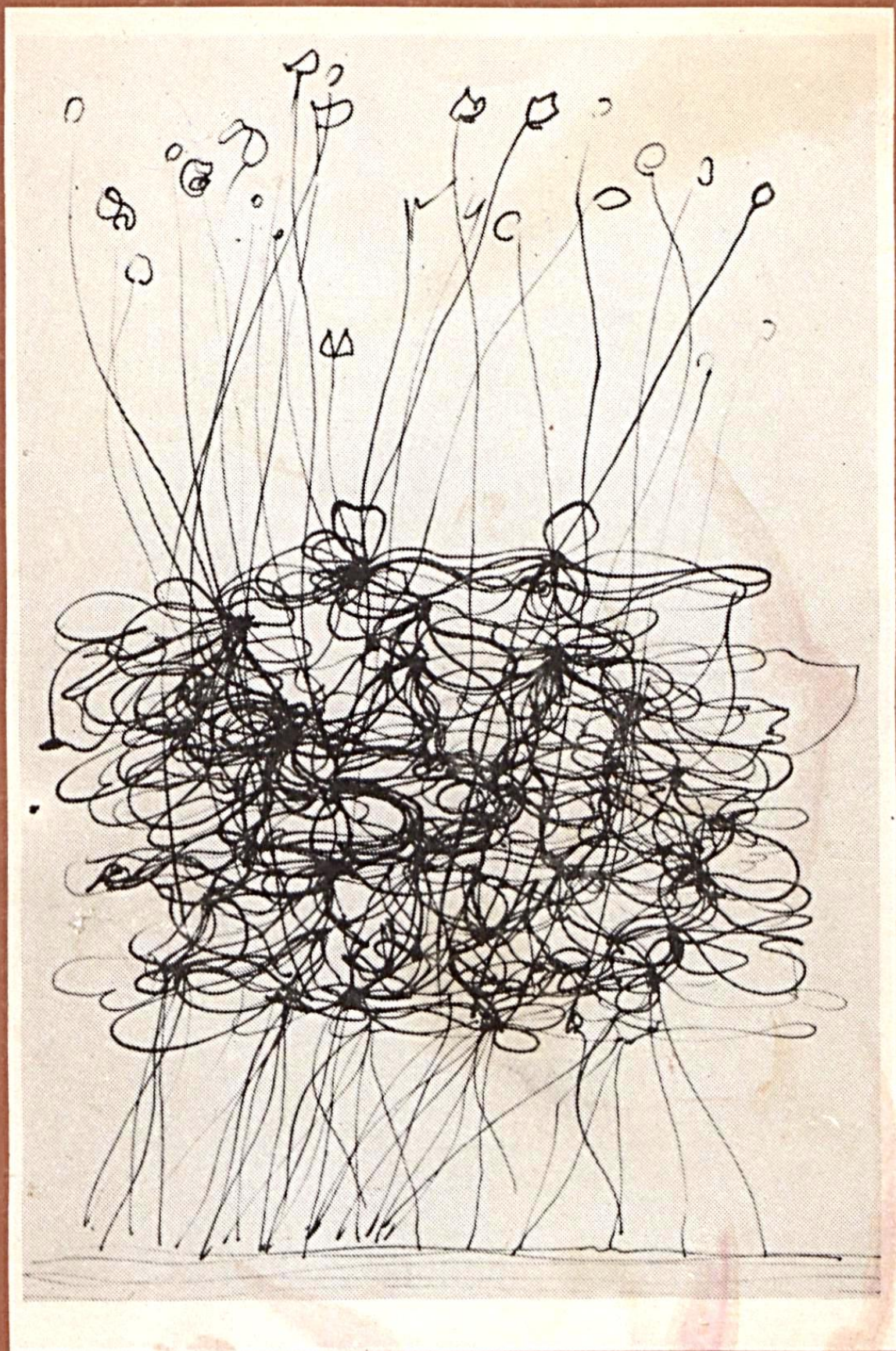


TISZTELETADÁS



CSORBA GYŐZŐNEK

Tiszteletadás Csorba Győzőnek

Drága jó Anus!ammal
milyreges halával,
hogy ezt is megérthetem

hőz

Pécs, 86. sept. 30.

Pannónia Könyvek
Pécs, 1986

ALBERT ZSUZSA
ALFÖLDY JENŐ
ARATÓ KÁROLY
BALOGH LÁSZLÓ
BARANYI FERENC
BÁRDOSI NÉMETH JÁNOS
BERTHA BULCSU
BERTÓK LÁSZLÓ
BISZTRAY ADÁM
CSÜRÖS MIKLÓS
DARÁZS ENDRE
FODOR ANDRÁS
FUTAKY HAJNA
GALAMBOSI LÁSZLÓ
GALSAI PONGRÁC
GYÖRI LÁSZLÓ
GYURKOVICS TIBOR
KALÁSZ MÁRTON
KÁROLYI AMY
KENDE SÁNDOR
KISS DÉNES
KOCZKÁS SÁNDOR
KOPÁNYI GYÖRGY
KORMOS ISTVÁN
LENGYEL BALÁZS

MAKAY GUSZTÁV
MAKAY IDA
MEZEY KATALIN
PÁKOLITZ ISTVÁN
PÁL JÓZSEF
PÉCSI GABRIELLA
PÉK PÁL
POMOGÁTS BÉLA
RÁBA GYÖRGY
RÓNAY GYÖRGY
RÓZSA ENDRE
SÖTÉR ISTVÁN
SUMONYI ZOLTÁN
SZABÓ EDE
SZEDERKÉNYI ERVIN
SZEPESI ATTILA
TAKÁCS IMRE
TAKÁTS GYULA
TANDORI DEZSŐ
THIERY ÁRPÁD
TÜSKÉS TIBOR
TÜZ TAMÁS
VÁRKONYI NÁNDOR
WEÖRES SÁNDOR
ÍRÁSA

Csorba Győző

Nagy öröm és megtiszteltetés nekem, hogy Csorba Győzőről, a nagy magyar költőről szólhatok. Országosan talán kevesen ismerik kellőképpen, mert vidéken elvonulva, Pécsett él családjá és munkája körében. Az alkalmas alkotási lehetőség jobban vonzza és köti, mint az országos hír és érvényesülés. Valóban megvan a veszélye annak, hogy költőink, íróink nagy része a napi áramlatokkal és többnyire múló aktualitásokkal együtt úszva formálja mondanivalóit. A magányos pécsi költő sok mindenkől kimarad viszonylagos elzártsága miatt, de ha régi köteteit elővesszük, a maradandóság lehelete csap felénk belőlük. Korai verseinek hatóereje szinte évről évre növekszik, pedig megjelenésükkor frissiben azok a versek sok tekintetben problematikusnak látszottak.

Csorba költészete egyik kitűnő kortársára, Pilinszky Jánosra emlékeztet, bár alig valószínű, hogy egymásra hatottak volna. Mind a kettő igen kevés színnel, gyakran csak fekete-fehérrel dolgozó művész. Mind a kettőt Barcsay Jenő festőnk egyik korszakával rokonítanám, mikor a Barcsay-képeket, erdőket, tájakat, fákat, házakat a vásznon szinte teljesen elborította a sötétség. Mindamellett ez a Barcsay-féle sötétség lényegében nem volt komorság és pesszimizmus, csak a sötét tónusok uralma. Ugyanez a benyomásom az említett két költőről, gyakran nevezik őket pesszimistának, pedig inkább csak a borús árnyalatok művészei, azonkívül szeretik sötéttel intenzívvé tenni a fényfoltokat, a világosat. Pilinszky lírájában magányos lélek vergődik, Csorba sötét tónusai viszont a mindennapi élet, a család, a munka aláfestői.

Csorba költészetének formai elemeit vizsgálva szembetűnő, hogy az enjambementnek, vagyis az értelmi tagolódás egyik verssorból másikba átcapásának aligha van avatottabb magyar mestere, mint

ő. Számtalan különös hangsúly-hullámjátékot tud alakítani az enjambement használatával. Korunkban magyarul ő alkalmazta a szavak kettéválasztását egyik verssorból a másikba. Ez a verstani jelenség XVIII. századi költőinknél és szórványosan korunkban Babits Mihálynál is előfordul. Én ezt a verselési módszert Csorbánál láttam először, tőle tanultam, és elég gyakran próbáltam is alkalmazni. Csorba költészete sok olyan strukturális, metrikai, ritmikai, verstani elemet tartalmaz, amit érdemes tőle megtanulnunk és aminek remélhetőleg nagy jövője van.

Persze Csorba nemcsak a forma művésze, hanem a tartalomé is. Az a dallamosság, mely például a XIX. századvég verseit gyakran jellemzi, Csorbánál elég ritka és talán sohasem elsődleges jelentőségű. Tartalma, mondanivalója komolyságra, felelősségre tanít, a kor, a nép, a környezet, a szűkebb vagy tágabb értelemben vett élet iránt. Beszéljünk személyes emlékekről is. Kisebb-nagyobb megszakításokkal nyolc évig éltem Pécsen és ott Csorba Győző volt a barátom, akitől mindig komolyságot, nyugalmat, a higgadt és józan munka csendes örömét tanulhattam. Általában a pécsi körülmények szétszóróak, nyugtalanítóak voltak. Néhány idősebb író-társunk, Várkonyi Nándor, Lovász Pál és mások társaságában Csorba volt az, akinek nyugodt lényé állandóan néma figyelmeztetés volt a lelki felemelkedésre és az elmélyülésre. Anekdótikus emlékeket, eseményeket nem is nagyon tudnék felidézni vele kapcsolatban. Úgy él bennem együttlétünk emléke, mint a mozdíthatatlan szikla ereje és nyugalma.

Korai kötetei óta Csorba hatalmas külső és belső fejlődésen ment át. Lírája egyre gazdagszik és terebélyesedik és főként magasodik. Hozzám mégis a korai kötetei állnak a legközelebb, mikor Pécsen együtt éltünk és dolgoztunk, akkor keletkezett *A híd panasza* c. kötet. A címadó versből idézek:

*S ím egyszer a sötétben, ellenkező oldalról éppen,
mintha magamat látnám, egy csonka híd-ív lengett,
felém lengett az ív, és durva testem zengett,
bomló öröm csapott föl minden parányi-csöpp ízében.*

*És édesen-alélva találkoztunk az éjszakában,
mint vastag óbor ömlött belém a jó vidámság,
ép lettem, hajthatott bárkit parancs, kívánság
hátamra, nem csalódott: zöld partra hajlott át a hátam.*

Vagy egy másik igazi csorbai hangütés:

*Barátaim csodálva nézem
s irigységgel: milyen jó élők!
a sorsuk kérdez, ők felelnek...*

Bizonyos, hogy a mostani magyar költészet átláthatatlan betűtengeréből a túlnyomó rész el fog süllyedni. Amit a Csorba által „jó élők” írtak és azon kívül is sok mutatós, csillogó látszateredmény az idő folyamán egyre inkább megfakul. De éppen Csorba versei, amelyek megjelenésükkor olykor fakónak, igénytelennek látszanak, az idő sodrában mindinkább érlelődnek, kiteljesednek. Ez a látszólagos igénytelenség tele van a maradandóság feszítő erejével. Ahogy korunk lármáját felváltja majd más korszak másfajta lármája, úgy vonulnak el ennek az időszaknak betűhullámai és emelkedik ki belőle mind tisztábban a magányos pécsi költő, Csorba Győző arca.

WEÖRES SANDOR

Csorba Győzőnek

Költöm, köszöntlek! Már te is ötven év
súlyát terited pécsi tetőd alá,
ötven tavasz felhőit üződ
át a Mecsek boronás gerincén,

éppannyi ősznek tarka gyümölcseit
kamrába tetted: zárt kopogós dió,
függő sötét szőlő, fanyar birs
tudja hogy eljön a messzi vendég.

Mint pára és szél gyűlik az ég alatt
s házadba tér test-nélküli nagy sereg.
Nem könnyű termést óv a kamrád,
kerted aszú-bora nem butító:

épséget, edzett lelket adó erő,
emlékezésre, nem feledésre jó.
Száz év után látnád diófád:
mily magas és terebélyes, áldó!



Körtánc

1970. november 9-én rendezték Pécsen, a Doktor Sándor Művelődési Központban Csorba Győző szerzői estjét. Weöres Sándor mondott bevezetőt, majd Baracsi Ferenc, ifj. Kőmíves Sándor és Timár Éva, a Pécsi Nemzeti Színház művészei, valamint Abai Ilona előadóművész mutatta be a költő verseit. Közreműködött Bánky József zongoraművész. Az est befejezésekképpen Csorba Győző olvasott fel költeményeiből.

A nagysikerű est után Csorba Győző barátai és művésztársai beszélgetésre gyűltek össze a Jelenkor szerkesztőségében. Az itt kialakult vidám hangulatban született a Körtánc című játékos improvizáció. Az összejövetelel részt vevő költők „folytatólagos” verset írtak, s egy emléklapon örökítették meg a baráti találkozót.

A Körtánc szerzői az egyes szakaszok sorrendjében: Weöres Sándor, Károlyi Amy, Csorba Győző, Pákolitz István, Lovász Pál, Takáts Gyula, Pákolitz István, Galambosi László, Arató Károly, Makay Ida, Bertók László, Fülöp Gábor (Újvidék), Marafkó László, Bebesi Károly, Csorba Győző, Weöres Sándor és Károlyi Amy.

*A Széchenyi téren, a mecset tövében
köszöntjük itt Pécsen Csorba Győzőjében.*

*Csupa ragyogás a mecset!
Érzi milyen őrzés eset
történik egy kis terembe':
drága Csorba Győzőnk estje.*

*Ahogy eddig látom: elterjedtem jócskán,
ahogy az olajfolt elterjedt a tócsán.*

*Helyén van a kertész mája, szíve, agya,
így a drága termést nem veri a ragya!*

*Sanyit, Győzőt én mindig szerettem,
Ők nagyok, én kicsi öreg lettem.
Amíg szomorkásan a völgybe sétálok,
csillag por ködében egyre rájuk látok...*

*Vezuv, Etna éppen elég!...
Tollunk alatt a papír ég:*

*– Pimpili-pamm, te pupák, most írhat szorokban,
tiszt fehér a papír, hát rójad hexameterben!*

*Azért se így; magyarosba,
hogy ne egye meg a rozsda.
Kéménylyukon kiszállott a pára,
feje furkó, létrafok a lába.
Inni jó,
nem vág kupán a bakó.*

*Daktilus-léptekkel,
ki éjjélkor hazamegy ma
– bökdösse hátul kihegyezett penna!*

*De van-e még éjjél és lesz-e még ma?
Ragyogjatok, mint az ódon gemma,*

*Sült malac szájában bikavér,
aki életben marad hazaér.*

*„Weöres-bort ittam az este”
S kancsal rímek csáp-meresztve
Golyóstollam élesztgetve
Papírháton ringanak.*

*Csak azt tudnám immár, hogy kerültem bele,
de ki benne van már, ne törődjön vele.*

*Szellemességre nincs már hely itten;
félek: e szentélyt megszenteltelenítem.*

*Nagy sietve jöttem ide
hogy e verset befejezzem . . .*

*Ha nem bírja Győző szíve
majd a rimet ráhessentem*

Nem tudom e sor elég-e?

Vége

Szép maradt minden

Mindig magabizón, a győzelem hitével, sőt eleve diadalmasan indul a sereg: a fiatal vágyak, tervek, világhódító elszánások hada. Menet közben egyideig még gyarapszik is, csatlakoznak hozzá sokan, barátok, szerelmek, a szerencsés harcosoknak hitves, gyermek, család is jut, másoknak csak a magány és a felvonuló seregért érzett felelősség. De ha a sereg végső sorsát nézzük, az többnyire – a diadalok ellenére is – a bekerítettés, a csüggedt vagy csakazértis heroikus *visszavonulás*. Az a görög szó, amelyet Csorba Győző új kötete címéül választott (Anabázis. Magvető, 1974.), fölmenetelt, utazást, vonulást jelent. Xenophón híres történeti munkája révén azonban egy szétzilált, megtizedelt hadsereg keserves hazavergődése jut róla eszünkbe. És még valami: a rongyos, megtépett, kiéhezett katonák legendás örömujjongása, amikor meglátják végre a tengert: „Thalassa! thalassa!”

Csakhogy hova is vonulhat „vissza” az ember, a költő az öregezés, a betegség, az évről évre közelítő halál elől? S egyáltalán meg kell-e hátrálnia? Nem szebb-e, jobb-e, bátrabb-e szembenézni vele, elébe menni s talán valami módon mégis győzni rajta? Csorba Győző erre tesz kísérletet új verseiben, s nem is sikertelenül, legalábbis ami e versek művészi rangját, súlyát illeti. Sok benne a keserűség, gyötrődései nem enyhülnek, ám mégsem reménytelen, nem ül rezignáltan le az Olajfák hegyén, mint egyik szép versében Dsida „könnytelenül, nyugalmasan . . . Csak mert nem érdemes úgy sietni a temető felé.”

Ez a hat ciklusra osztott kötet szinte minden sorában az egyre széthullóbb, omlóbb, az évek múltával egyre gyorsabban tovatűnő életet, a tiszta törvényű s megmásíthatatlan mulandóságot igyekszik szét nem málló, le nem omló fallal venni körül; kemény, kristály-

Köszöntő távirat, Csorba Győzőnek

*Nyilik a köd, a fény-hátú mecseki köd,
tárva lent a műhely, kikalapálva benne
az idei ősz nagy ajándéka: hatvanadik
éved, Mesterem! igaz, nem mi kalapáltuk,
alig is rendeltük – mi ámulunk csupán,
miképp lép ki, adja át neked e nagyobb
jókívánság-szervező fő: a konkrét élet –
sorakozunk a háta mögött, megilletődött
ésszel, s egyetlen intésre, kikerekülve
szájunk, fújjuk lelkestül: sokáig éljen!*

Csorba Győző és városa

Ha valamely költőnk a Dunátúlon születik, sőt ha netán egész életét ott őrli le, jóformán egyetlen ismertető jelet akaszt nyakába az irodalomtörténeti minősítés: „pannon derű lengi be” művét, s ez a sztereotípiá minden más *belső* személyleírást elnyom, meglegedvén a jótékony semmitmondással.

De Janus Pannonius ez alatt a „derűs ég” alatt nem fordult szembe a nyugatratóró Mátyással? Csokonai nem menekült fejvesztve innen, vissza inkább a debreceni homokba? Berzsenyi milyen hoszszantartó vigalmakat élt meg a sárbasüllyedt Niklán? A szárszói sínek fölött tündökletesnek látta-e József Attila ezt az eget? Illyés dörömbölését a szíveken csak az ő örök békétlensége miatt halljuk? Nagy László iszkázi ege mért születettetett akkor nehéz éveinkben olyan keserevesen fekete modern balladákat, égre átkozódókat? És Csoóri? Lesöpört, kifosztott zámolyi parasztpadlásain pannon derűt szippanthatott-e ifjan ziháló tüdejébe? Mondhatják erre: hát Takáts? Csakhogy Takáts Gyula valóban meglévő derűje inkább a sajátmagát tükröző harmóniára-törekvésnek az eredménye. Mert ha igaz lenne, hogy egy-egy táj vérét adhatja egy-egy költői mű életéhez, akkor Európa költői a comói tó körül lógathatnák lábaikat, s mivel a comói tó régóta a jelenlegi helyén található, földrészünk költészete régen fenséges szépségbe fulladt volna.

Csorba Győző pannon derűje is ilyen igazságra épülhetett volna, de nem ilyenre épült. Őt egész élete Pécshez, a pannon fővároshoz köti ugyan, de kalodája lett a Város, ahogy maga írta a *Séta és meditációban*, egy egész városhoz szóló, szinte szerelmes versében:

*Itjűkoromban váltig undorodtam:
kaloda-város, börtön-város, sivatag-város.
Nagyon sajnáltam magam érte.*

Sorsa lett Pannónia, sorsa Pécs – ha akarta, ha nem. Egyszer csak megtudhatta, hogy nem mostohatestvérek ők ketten, s testvéri jóságról, összetartozásról nem szokás beszélni, megvan az láthatatlanul is, szótlanul is. Ezekben a napokban lehet harminc éve, hogy először meglátogattam ott: ült az Apáczai utcai könyvtárban, szép fejével egy *Sorsunk* fölé hajolva; azóta az utca neve megváltozott, de Csorba Győző ugyanaz, aki volt, ott ül most is a valahai asztal mögött, vár érkezőket, akik nem érkeznek meg, gondol az elmenőkre, akik soha többé nem térnek vissza, néz valahová, ami közel van hozzá, ha messze is.

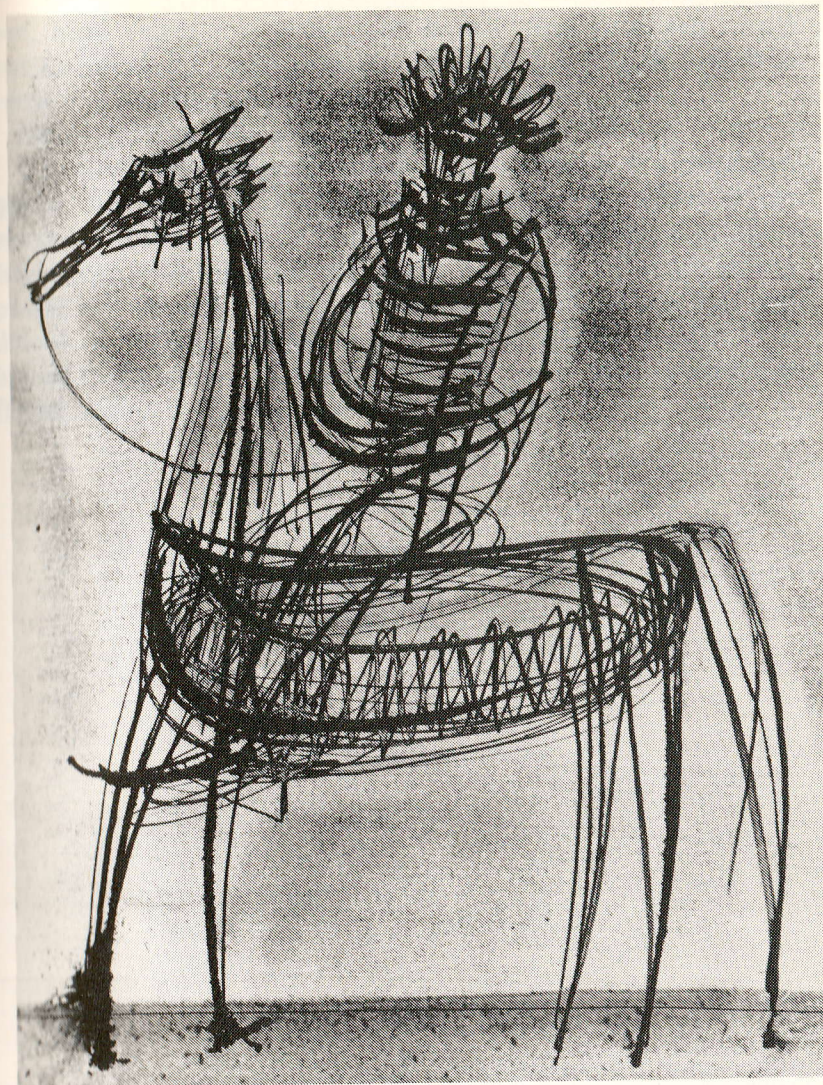
*Bennem van minden, ami nincs,
s bennem van minden, ami van –*

mondja, s felnőtt lélekkel utána gondolhatjuk ezt a titokzatosan megfogalmazottat.

Hiteles szavúak állítják róla, hogy hatvanéves. (Láttam egy fényképet, amelyiken Bálint nevű unokájával játszik!) Alkotó idejéből hány évtized eltelt, fogyasztván az erőt, mire országos figyelmet kaphatott a műve? Sokunk számára mindig egyet jelentett Várossal, ahol – öröm tudni, hogy jó ideje már, s a tavalyi *Janus Pannoni*us érem is bizonyosság – nemcsak kerek évfordulókon kapja meg az érdemelt tiszteletet és elismerést. Dehát Pécs-testvére régóta tudja, hogy kicsoda ő! A céh is tudja, hogy hol van Csorba Győző helye a költők iratlan protokoll-listáján, noha ő maga mindig fűtyült még az ilyen láthatatlan listákra is. (Emlékszem például, hogy amikor Salvatore Quasimodo megkapta a Nobel-díjat, Fodor András és Lator Lászlóval arról beszélünk, hogy Quasimodo *majdnem* olyan jó költő, mint Csorba Győző.) Mégis: csak Pécs-testvérenek gondjaira maradt, az meg persze az övére, ahogy ez az egymás iránt hűségességek szokás. Pedig ez olvasható a már emlegetett nagy versben:

ha kérdeznék, nem tudnám, hogy milyen vagy.

Ő is, a Város is tud a másikról mindent, gondolom. Hiszen ott építette magában a házát, mostmár láthatóan tágasat, ahol botladozás nélkül járhat a lélek, amerre kedve tartja. Ne feledjük azon-



ban, hogy ebben a versből-épített házban feszesre húzott idegek tartják a falakat, a téglák szívből kiszakadó gondolatok, szenvedés veritéke a malter. Mivel ez a ház Csorba Győzőé.

Mégis, belépni ebbe a házba!

Odabenn gordonka szól, versek gordonka-hangja, s mély hangokkal tölti meg fülünket, szívünket; a költő gyerekei közt két törvénytelen iker szaladgál: Arány és Harmónia a nevük. A tágabban értelmezett világ ellenére lett apjuk, mert ennek a kettőnek lámpással kell keresni a helyet egünk alatt, mégha pannon égre gondolunk is. És ők is – Arány és Harmónia – hűségesen vállalják lehajtott fejű apjukat, aki általuk lát messzire, s láttat és zenéjében fürdet minket is, ha van képességünk hallani őt.

Csorba Győző köszöntése

... Aztán bementünk. Leültünk, hümmögtünk, vidám dolgokat mondtunk, hogy végre itt vagyunk – Csorba Győző szobájában. A pécsi hegyoldal ráncszakadt ódonat-új lármáival, a székesegyház koptatott lépcsőivel, rendes tavasz volt, a parkokban megfelelő vehemenciával csókolóztak a szerelmes növendékek.

Miért viselkedtünk olyan illedelmesen? Előzőleg – Kiss Dénessel, Bertha Bulcsuval, Lázár Ervinnel és a többiekkel – rendszeren végigszántottuk, végigbotránkoztattuk Pécs zöld ragyogású utcáit, handabanda vendéglátóipari egységeit.

Csorba Győző csak ült. Töltött, biztatott minket, otthon éreztük magunkat. Szaladt a szó, költészeről, női ügyekről, Magyarországról, fordítógondokról és helyi pletykákról – ahogy vegyítve a mézet a borssal illik is ilyen derék csapathoz.

De közben, óhatatlanul, elerkölcsösödtünk. Jósvádájú, jótorkú íróembereknek éreztük magunkat – de ez a fekete hajú ember valami erkölcsöt lopott közénk, noha velünk vidámkodott, dalolászott.

Toronyban éreztem magam – Csorba Győző toronyszobájában. S mintha a lelke beszélgetés közben kijárt volna az ablakmélybe – figyelni, fülelni a magyar táj tengermozdulatlan és tengerhullámzó vonalait. Mintha távcsövet kapva kezébe egy világítótorony látszóvével fürkészte volna, jön-e valami hajó, mozdul-e a dombokká, érdes mezőkké simult tenger: a táj erkölcsi moráját, szívdobogását nézte volna. Persze, hogy illedelmesen viseltük magunkat. S ekkor megpendült valami lényeges számomra Csorba Győző költészetéből.

Az erkölcsi táj. Olvasom rendre, szeretettel, kíváncsisággal verseit. Világáram, kis dolgok, európai kultúra, családmeleg, a nép-

daltól Antonioni filmjeiig olvasom verseit, mint a tananyagot. Mit akar ezzel a nagyon sokrétű lélekrezgéssel jelezni nekünk? És ebben az állhatatos lélekfigyelemben feltündökölt az ősmúlt tengerek lerakódásától a kiküzdhetetlen pannón tájakon, római gyarmatokon át a családversek zárt köréig valami, röntgensugarakkal rögzített erkölcsi táj. Magyar táj, megszenvedett és elidegeníthetetlen hazatáj.

S akkor átvillóztak versein a pécsi galambrajok, révfülöpi októberek, vadszölők pirosuló zászlói, fényűző gyümölcsök, gyermekszemek tükrei, karácsonyi nagy kalandok, bolyhos, jégeres alkonyok, nap-dzsungelok, óra-erdők, perc-bokrok, szélrózsa-távolok, villámló-kínok, láng-örömök, napok mézei, csodálatos, nem-tucat emberek...

Mert ezek a versek nemcsak szépségversek. Az őrtorony erkölcsi versei. Ezeknek a mondandója nemcsak délzene, pannón lüktetés, toronyszobára hangszerelt látszó-költészet. Ezeknek a verseknek, mint jóerejű férfiagnak, erkölcsi tartásuk van.

Az irodalomtörténészek gyakorta tetten érik egy-egy szembevetülő stílus jelenlétét, hatását. Nagy kacskaringóik vannak, könnyű észrevenni – József Attilában itt-ott, kezdetben Kassákot, Adyt: vagy Szabó Lőrinc száraz-kételkedésű agytechnikáját az elemi beszédű utódokban, prózásított témáikban. Az erkölcsi hatást ki éri tetten?

Ültünk ott a toronyzugban, költők és prózások, és tanítványi pózban és illedelmességgel ültünk ott. Erkölcsant tanultunk, egy végigállt ör erkölcsét, a művészet magyar erkölcsét.

Mindenki Budapestre árad, Budapest a központ, Budapest a fellegek vára, az érvényesülés és szívárványos kirakatok városa. Elszállingóznak vidékről az igazi írók, hogy Budapest jól izzó mákonyában leljenek galambszárnyra.

De ő, Pécssett, a toronyszobából egy erkölcsi tájra mutat. „Több az élet, mint a szó” – verseiben megtestesült intelemre mutat, mint igazi ör egy végvárban. S ilyenkor elszégyelli magát a nyüzsgő körutakon integető ember, mert tudja, hogy a vers, a mű nemcsak kiadvány, kötet: hanem erkölcsi lélekjelenlét egy nemzet huzamos életében.

„Istenek halnak, az ember él” – írta egykoron Babits Mihály. Mit tanultunk, jókötésű írók, ettől a toronyőrtől, Csorba Győző-

től? Hogy nemcsak lobogni kell, nemcsak jambust kötni jambusba, nemcsak tehetségesnek kell lenni, hanem helytállni kell. Családunkban, nemzetünkben, művészeti szakmánkban, a domb-domborította tájon erkölcsileg helyt kell állnunk.

Ahány értekezlet, közgyűlés, megbeszélés zaklatottsága zajlik: az ember keresi a mérőönt, az iránypontot. – Csorba Győző itt van? – kérdezzük. S a sorok közül feltűnik elegáns, fekete haja, visszafogott jelenléte. A zajgás hullámszik, a szavazás folyik, a költészet magyar tájai régi és új tengeárjain hánytorognak. – Itt van. Közünk van – suttojják. S mi megnyugszunk.

Amikor Csorba Győzővel hatvanévesek lettünk

*Jutottunk Hatvanig, Zagyva-parti góciig,
jutunk majd Hatvantól Gyöngyösig, Miskócig,
hogyha ki nem siklik az egész szállítmány,
s nem lesz több alany s tárgy, csupáncsak állítmány.*

Kiadványunkkal Csorba Győző Kossuth-díjas költőt, műfordítót, szerkesztőt, a Baranya Megyei Könyvtár nyugalmazott igazgató-helyettesét köszöntjük hetvenedik születésnapján. A *Tiszteletadás*... válogatás: a kötetet a költőről szóló, neki ajánlott, költészetét méltató írásokból az időrend fonalát követve állítottuk össze. Nem törekedtünk teljességre: a szépirodalmi jellegű írásokból, a versekből és a személyes emlékezésekből válogattunk, a tanulmányokból részleteket közöltünk. Az utóbbiaknál néhány esetben a címet is mi adtuk.

A rajzok Martyn Ferenc *Journal* 1950 c. sorozatából valók.

Weöres Sándor: Csorba Győző - - - - - 5

„emlékezésre, nem feledésre jó” (1938–1966)

Várkonyi Nándor: A társ	- - - - -	11
Galsai Pongrácz: Egy régi Szilveszter	- - - - -	12
Fodor András: Az első találkozás	- - - - -	14
Kopányi György: Halászember köszönti így	- - - - -	15
Makay Gusztáv: Emberi hang	- - - - -	19
Tűz Tamás: Vers Rómába	- - - - -	21
Sötér István: Csorba Győző	- - - - -	24
Darázs Endre: Készülj fel, kedvesem	- - - - -	26
Rónay György: Séta és meditáció	- - - - -	27
Weöres Sándor: Csorba Győzőnek	- - - - -	30

„Szép maradt minden” (1967–1976)

Szepesi Attila: Makacs Orfeusz	- - - - -	35
Rónay György: Lélek és ősz	- - - - -	36
Fodor András: Gyász	- - - - -	38
Körtánc	- - - - -	40
Szabó Ede: Szép maradt minden	- - - - -	43
Balogh László: Stonehenge	- - - - -	47
Futaky Hajna: Csorba Győző költészetéről	- - - - -	48
Weöres Sándor: Csorba Győző hatvanéves	- - - - -	55
Károlyi Amy: Győzőnek	- - - - -	57

Bárdosi Németh János: Épüljön erődnek	58
Bertha Bulcsu: Piros elefántok	59
Kalász Márton: Fichte-olvasmány	61
Kalász Márton: Köszöntő távirat, Csorba Győzőnek	62
Kormos István: Csorba Győző és városa	63
Pál József: Ki mondta ezt ki mondta ezt	68
Kende Sándor: Köszöntő helyett	70
Kiss Dénes: Köszöntő Csorba Győzőnek	75
Arató Károly: Kimondja őket...	76
Thiery Árpád: Mester és tanítvány	77
Bertók László: Triptichon	80
Takács Imre: Üdvözetemet küldöm Pécsre	85
Sumonyi Zoltán: Verses próza Csorba Győző köszöntésére	89
Bisztray Ádám: Preludium	91
Gyurkovics Tibor: Csorba Győző köszöntése	92
Weöres Sándor: Amikor Csorba Győzővel hatvanévesek letünk	95
Tüskés Tibor: Azonosságok és elmozdulások	96
Rába György: A klasszikus összhang eszménye	101

„Csírárt rejtő magként” (1977–)

Takács Imre: Töredék Csorba Győzőnek	111
Albert Zsuzsa: „Márvány a lélek”	112
Lengyel Balázs: Életigenlő, halált látó	113
Takáts Gyula: Csontváry emlékére	120
Pákolitz István: Gyémántragyogású	122
Csűrös Miklós: Világ körüli utazás	123
Rózsa Endre: Helyneves kibeszélő	127
Koczkás Sándor: Állapotok ellenfényben	130
Mezey Katalin: Beszélgetés	136
Baranyi Ferenc: „... És hamarosan a sötétség”	137
Tandori Dezső: A még titkosabb közmegegyezés	138
Galambosi László: Szirtől szirtre	147
Alföldy Jenő: Serenius mosolya	149
Pécsi Gabriella: Lovasposta Csorba Győzőnek	153
Pék Pál: Európa útjai	154

Szederkényi Ervin: Beszélgetés Csorba Győzővel	156
Győri László: Eszter, Noémi, Zsófia	160
Makay Ida: Ércet túlélő	163
Pomogáts Béla: Költészet és önismeret	164
Jegyzet	168

ISSN 0237-4277
ISBN 963 01 7096 5



PANNÓNIA
KÖNYVEK

Kiadja a Baranya Megyei Könyvtár
Felelős kiadó: dr. Román Lászlóné
Lektorálta: Szederkényi Ervin
A címlapot tervezte: Molnár Tamás
Kiadói Főigazgatóság eng. sz.: 44 582
86-1420 Pécsi Szikra Nyomda
F. v.: Farkas Gábor igazgató